

crkva u svijetu

godina XXVI • broj 2-3 (110—111) • 1991

OD SUSRETA DO SAVEZA HRVATSKE KATOLIČKE MLADEŽI

Drago Šimundža

Putovi katoličke obnove, o čemu smo pisali u zadnjem broju, nužno nas vode javnom nastupu i radu. Vidokruzi se otvaraju i akcije počinju. S davanjem zelenog svjetla društvenim organizacijama, spontano se javljaju i vjerska društva. Danas-sutra bit će ih i više. Duhovni pokreti i važne misije trebaju svoje nositelje i suvremene oblike djelovanja: organizatore i organizacije. Uloga naših mladih u tome je neophodna. I njihova su društva na pomolu. Kako im u tome pomoći, da bi mogli pomagati? Uloga Crkve nije sporedna; naprotiv, vrlo je potrebna i važna.

Prva stvar koja nam se nameće jest novo shvaćanje i prihvaćanje načina rada i djelovanja. Duboko religioznoga, crkvenoga, ali javnoga. Ono što smo do jučer na duhovnom i odgojnom planu radili u crkvama danas već treba osmišljeno prenositi na sva područja naše djelatnosti, u vrijeme i kulturu, narodni duh i mentalitet.

Naravno da je pri tome važan način, pristup i postupak. Ništa se ne smije nametati, ali se ne smije stajati ni skrštenih ruku. U demokratskom ozračju i misionarskom duhu akcija je nužna: razuman odnos koji duhovno potiče i odgaja. Spontanost je korisna, ali joj se ne možemo prepustiti; valja je usmjeravati, i razborito voditi. Organizacija je bitan element da bi sadržaji zaživjeli i obnova krenula. To znači moramo prihvatiti suvremenu metodu rada i planiranja. I to ne samo prigodno, od vremena do vremena, nego stalno, institucionalno.

Današnje spontane težnje za radom i organizacijom, obnovom i općim pokretom treba svjesno promicati i podupirati. No da bismo stvarno uspjeli, valja ih na vrijeme osmisliti i sadržajno upotpunjavati. Zajednički

planski voditi i odgajati. S velikom odgovornošću i brigom valja pristupati obnovljenim društvima kao i onim skupinama mladih koji se za to pripremaju; treba u to uključiti sve zajednice koje imaju volje i žele javno sudjelovati u kršćanskoj obnovi i apostolatu.

Od Susreta do Saveza

Pojava vjerskih društava očito otvara perspektivu. Postojeću spremnost i zalaganje ne bismo smjeli omalovažiti. Isto tako, ne bi trebalo ostati samo na entuzijazmu. Nužne su nove organizacije i sadržaji. Samo tako se može graditi i ići naprijed. Ugled i iskustvo Crkve u tome mogu mnogo pomoći.

Ovdje nas u prvom redu zanimaju težnje i pokreti mladih vjernika. Činjenica je da se već pojavilo nekoliko društava; u nekim se sredinama na to spremaju; tendencija je šire animacije. Najčešće to kreće od mladih, vezano uz opći razvoj i društvena zbivanja. Crkva se, čini nam se, vrlo malo u to miješa. Kao da nema potrebnu viziju. I u tom smislu duha i inicijative.

Ovogodišnji susret hrvatske katoličke mladeži, koji smo zbog okolnosti morali odgoditi, potiče na nova razmišljanja. Split je trebao okupiti 60-tak tisuća sudionika. Prilike su omele ovaj Susret; odgodile su ga za povoljnije vrijeme. Time su još više potakle duh zajedništva i potrebu udruživanja i povezivanja, čvršćeg i sadržajnijeg od samih »susreta«.

Hoćemo li se ubuduće zaustaviti na dosadašnjim »susretima« ili ćemo poći korak dalje u povezivanju, u suvremenoj organizaciji i radu?

Susreti su, s kojima smo započeli u razdoblju »privatnosti« vjere i vjerskih čina, izraz prilagođenosti javnih vjerskih pokreta vremenu u kojemu su nastali. Zatvorenost starog sustava nije omogućavala ništa drugo. Susret je bio znak opstojnosti i spremnosti za bolja vremena. Danas, kad su se vremena promijenila, ponovno je »susret« bitan; no on ne može biti i nije više što je bio. U pluralizmu koji se otvara i mozaičnom pojavljivanju manjih i većih organizacija, koje poprimaju svoj intistucionalni karakter, naši »susreti« traže svoje normalne odrednice i okvire, u kojima će sve više dolaziti do izražaja mladenačka društva i pokreti, kao što je to slučaj u svim demokratskim sredinama.

Pitanje je, naravno, kako najprikladnije prijeći na nove, primjerenije oblike djelovanja kako pretvoriti staru ideju »susreta« u suvremenu akciju mladenačkog pokreta, pokreta mladih. Na to već počinju odgovarati pojedine zajednice i prva društva. Treba ih samo podupirati i slijediti. I to u dva-tri temeljna smjera: (1) angažiranjem i organiziranim radom u svim osnovnim jedinicama, u župama, s jasnim poukama i postupnim osnivanjem mladenačkih zajednica i društava; (2) koordiniranim, zajedničkim planovima i programima; (3) međusobnim povezivanjem u zajedničku asocijaciju, savez svih mladenačkih zajednica i društava kršćanskog religioznog usmjerenja.

Danas kad se duhovno i nacionalno obnavljamo, neophodni su nam čvršće povezivanje i potrebna suradnja. Mladi vjernici u tome imaju važnu ulogu. Njihova udruženja duhovna, molitvena, dobrotvorna, kulturna i strukovna nezaobilazni su putokazi cjelokupne obnove i potrebnog jedinstva. Valja im dati poticaja i mogućnosti da se pokažu. U tome moramo svi sudjelovati, posebno oni koji su u žarištu zbivanja; župe i župnici. Mladi su povlašteni nositelji modernog apostolata; treba im pomoći da to stvarno budu.

Koliko god je stoga potrebno da im se razumno otvaraju vrata svih katoličkih društva i pokreta, toliko je nužno da imaju svoje inicijative, programe i društva. To je najbolji put u njihovu osobnom odgoju i zajedničkom nastupu i radu. Na srcu mi je zato stara ideja o jedinstvenoj organizaciji naših mladih, koja bi ih — okupljene u njihovim posebnim zajednicama i širim udruženjima — na osnovu istih ideala i temeljnih kršćanskih načela međusobno povezivala i cjelovito predstavljala u nas i u svijetu. Bila bi to zajednička ustanova hrvatske katoličke mladeži u domovinskoj i iseljenoj Crkvi, pod zajedničkim nazivom SAVEZ HRVATSKE KATOLIČKE MLADEŽI.

Naše će općinstvo, poglavito mladi rado prihvatiti ovakvu ustanovu. Uz potrebno zalaganje, razumnju organizaciju i moralnu potporu Crkve, posebno biskupa i župnika, stotine tisuća naše mladeži naći će se ujedinjene, a opet u svojim zajednicama i posebnim društvima autonomno organizirane; u istom duhu i istom cilju, u različitim oblicima i načinima djelovanja.

Važnost je Saveza višestruka a potreba za njegovim osnutkom neophodna. Potrebna nam je zajednička organizacija, koja će javno okupljati i ujedinjavati naše mlade u Domovini i svijetu. Zajednički ciljevi i ideali moraju računati sa zajedničkim pokretima i ustanovama. To je povijesno pravilo i praktično načelo u našem vremenu.

Važnost i potreba Saveza

Bio bi to, sigurno, organski razvoj naših »susreta«. Jer, zamišljeni kao manifestacija spontane povezanosti i jedinstva u minulom sustavu, u Savezu bi sasvim normalno prerasli u svoju javnu, institucionalnu formu, u trajnu ustanovu koja bi preuzela ulogu zajedničke crkvene organizacije, primijenjene novom vremenu i našim potrebama, koje, kako znamo, u novim prilikama mnogostruko nadmašuju okvire i sadržaje spontanih sletova ili prigodnih susreta.

Najvažniji razlog pokretanja jedne ovakve organizacije vidimo u kršćanskom pozivu i odgojnoj ulozi Crkve. Apostolat mladih najbolje će širiti sami mladi. Crkva im treba pomoći da bi to mogli osobno i zajednički, organizirano raditi. Koliko će posredovati, toliko im mora omogućiti da i oni, živa Crkva, šire i svjedoče Božju Riječ. Tako će najbolje svoje dugo iskustvo i moralno bogatstvo staviti u službu njihova kršćanskog rasta i razvoja. Jer, mladi su njezina nada.

Drugi važan razlog osnutka Saveza hrvatske katoličke mladeži očituje se u društvenoj naravi čovjeka i potrebama današnjeg vremena. Naime, koliko god je bitan pojedinac kao temelj svih obveza i prava, naša civilizacija zahtijeva zajedničke dobro organizirane nastupe i programe. Ni mi to ne možemo mimoći. Svjesni smo da nam je potrebna kontemplacija, ali isto tako neophodne su organizacija i akcija. Javnost zahtijeva javna društva, disciplinirane i dobro organizirane zajednice. Želimo li biti prisutni, moramo izići iz vlastite anonimnosti, prerasti u javnu ustanovu, u religioznu instituciju mladih na nacionalnoj razini.

To imaju i drugi narodi, druge vjerske zajednice. Postoje društva i savezi mladih na regionalnim, nacionalnim i međunarodnim nivoima. Da bismo se mogli normalno uključiti u svjetske pokrete mladih, potrebo je da se najprije mi sami organiziramo i putem Saveza između sebe povežemo te tako jedinstveno nastupamo u domovini i izvan nje. Time bi naši godišnji Susreti, kao ovaj koji je ove godine planiran u Splitu, dobili, kako rekosmo, suvremeniju organizaciju, te tako veću važnost i ulogu. To više što bi, kao i sav naš zajednički rad, organski izrastao iz same prirode mladenačkih pokreta i čvrste zajedničke organizacije, koja bi u sebi uključivala različite vidove povezivanja, druženja, organiziranja i rada. Slijedili bi ih određeni planovi i programi, kongresi, manifestacije i jedinstvena duhovna obnova.

Osnovni smisao i određenje Saveza

Sam naziv Savez hrvatske katoličke mladeži upućuje na njegove glavne odrednice i sadržaje. Riječ je o vjerskom institutu na religioznoj osnovi. Cilj mu je prije svega osobna izgradnja mladih, religiozna, duhovna i kulturna. Kroz tu i takvu izgradnju, odgoj i samodisciplinu Savez bi sa svim svojim organizacijama i članovima apostolski djelovao u duhu kršćanske poruke i poziva. Ujedinjene na istim načelima, oko istih ideala, sve bi zajednice, svaka prema svom usmjerenju, razvile široku akciju modernog apostolata u skladu s moralnim principima i evanđeoskim nadahnućima. Nitko ne bi smio gasiti Duha, ali bi uvijek bila potrebna usklađena akcija vođena kršćanskim smjernicama Učiteljstva, našega episkopata. Dakako, u obzir dolaze različiti oblici rada, putovi i metode, u istom duhu i istom cilju, prepoznatljiva kršćanskog i humanog sadržaja.

Budući da je riječ o vjerskoj organizaciji, temeljna bi joj orijentacija bila religiozne naravi. Pravila bi se zasnivala na moralnim i humanim načelima. Sam rad bi bio prožet kršćanskim duhom, ljubavlju prema Bogu i čovjeku. U tim bi se okvirima isticale univerzalne vrijednosti: etičke vjerske i moralne, i društvene. Domoljublje i rodoljublje bile bi važne odrednice s jasnim kršćanskim nadahnućem koje svakomu jednako pristupa, s istom ljubavlju, poštujući u svojim pravima prava svakog čovjeka, a u svom domoljublju respekt prema svakoj domovini. Politika ne bi bila stvar Saveza; bio bi nad-stranački ili, bolje, vanstranački; u sebi bi okupljao pripadnike svih stranaka koje se zasnivaju na humanim načelima. Briga za obitelj, kulturu i narod razvijala bi se kroz temelj-

ne etičke vrijednosti i univerzalne principe: u odgoju, osobnoj i zajedničkoj izgradnji, poštivanju duhovnog nasljeđa, čuvanju svog vjerskog i nacionalnog identiteta, zajedničkom povezivanju i upoznavanju, u vjernosti svom povijesnom biću i njegovu suvremenom razvoju.

Savez bi, kroz svoje podružnice i društva, prije svega pomogao mladima da rade na duhovnom uzdizanju i samoodgoju. Bila bi to važna uloga, koja bi omogućila da se mladenačke energije, osobne inicijative i plemenita nastojanja, koje mladež u sebi nosi, grade i ostvaruju u službi općeg napretka i kršćanskih ideala. Vrijeme bi se provodilo u duhovnom uzdizanju i korisnom radu. Međupomoć bi bila razvijena te u tom duhu također različiti susreti i akcije, što bi se izravno ili neizravno suprotstavilo kojekakvim izazovima i porocima našega vremena. Duhovni bi i kulturni angažman korisno sociološki i psihološki djelovao. Savez bi tako omogućio mladima da postaju aktivni činitelji u Crkvi i u društvu, da se duhovno uzdižu i drugima pomažu.

Religiozni, duhovni, kulturni i dobrotvorni rad ne poznaje granice. Nije mu svojstven nikakav egoizam. Na temelju toga naš bi se Savez ujedinijen u sebi povezao s drugim sličnim društvima i asocijacijama u nas i u svijetu. Otvoren prema svim pozitivnim kretanjima, zalagao bi se za opći napredak i razvoj, na svim područjima. Jedna od važnijih zadaća bila bi mu kršćanska perspektiva zajedništva, ljubavi i mira, u istini i pravdi. Snošljivost i demokratske vrijednosti bile bi istaknute odrednice njegovih sadržaja, nadahnute, dakako, evanđeoskim idealima i moralnim porukama.

Različite smotre i priredbe, igre, zabave, susreti i poznanstva bile bi nužne sastavnice svih nastojanja i programa. Uz sekcije i akcije molitvenog i dobrotvornog sadržaja bile bi i zajednice folklornog, kulturnog, odgojnog i poučnog karaktera s nizom drugih djelatnosti koje bi bile uključene u djelokrug Saveza. Sve što je dobro i pozitivno, što odgovara duhu i naravi mladih Savez bi podupirao i razvijao. Naravno, u skladu sa svojim usmjerenjem i moralnim načelima.

Praktična pitanja i prijedlozi

Budući da se radi o Savezu hrvatske katoličke mladeži, normalno bi bilo — kako to predviđa i Zakonik crkvenog prava — da ideja krene iz Crkve i pravila potvrdi nadležna crkvena vlast. U pitanju je Savez na nacionalnoj, domovinskoj i, šire, vandomovinskoj razini, pri čemu glavnu ulogu ima Biskupska konferencija, naši biskupi. Možda bi bilo najuputnije da se s ovim pozabavi Vijeće za mlade pri BK. Dakako, bile bi nužne i šire konzultacije, određena istraživanja i razmišljanja. Riječ je, naravno, o općoj akciji i zajedničkom promicanju pokreta mladih. Ovo je samo poticaj da bi i mlađi i stariji, odgovorni, stvar ozbiljno shvatili i za nju se zajednički založili.

Ne bi me oduševila tzv. spontana akcija bez jasnih vizija i potrebnog vodstva. U naše vrijeme valja programski stručno i savjesno djelovati. Ne odgovara nam sporost i oklijevanje, što bezrazložno umrtvljuje, ali

ni površnost i brzopletost, što prijeti naivnošću i neuspjehom. Potrebno je planski i organizirano raditi. Važnost pokreta uvjetuje ozbiljnost postupka. Uloga i poziv Crkve nužne su odrednice Saveza.

Osnovno je pitanje tko će se prihvatiti posla. Neophodan bi bio inicijativni Radni odbor. Namjerno kažem Radni, jer rad je najvažniji. Predlažem da ga imenuje BK preko svojih Vijeća za mlade i za vjernike-laike. To ne bi trebalo dugo čekati. No istodobno, dok traju pripreme, valja stvar promicati.

Župnici se i župe ne mogu zaobići. Od njih bi u stvari trebalo početi. S odobrenjem javnih katoličkih društava dano je zeleno svjetlo za suvremeni laički apostolat, u čemu bi Savez imao važnu ulogu. Na mlade valja posebno računati. Oni su i njihovi župnici stvarni nositelji i ostvareitelji ovog projekta. No, kako nam je pred očima asocijacija s izravnim katoličkim nazivom, nužno je službeno crkveno sudjelovanje i suradnja.

Proces je očito tek u začetku, ali je ideja odavno nazočna u našem prostoru i vremenu. Same je prilike nameću. Moramo obnoviti ono što nam je nasilno bilo ukinuto i gotovo pola stoljeća zabranjivano. Ni stijihiti se ne smijemo prepustiti. Crkva s odgovornošću mora uzeti stvar u svoje ruke.

Držeći prdavanja o ovome, na više mjesta mi rekoše: zašto to odmah ne ostvarimo, zašto ne osnivamo društva i Savez? — Trebamo se, odgovarao sam, za to pripremiti. Mislio sam na inicijativni postupak, savjetovanje, i Radni odbor, koji bi istražio situaciju i pripremio Pravila. Sad ovo javno iznosim i potičem na akciju.

Čim Pravila budu prihvaćena i odobrena od odgovorne crkvene vlasti — kad je riječ o Savezu, od biskupa naše Crkve — proces će se spontano odvijati. Svaka bi župna ili gradska zajednica, odnosno u inozemstvu misija imala svoju podružnicu, svoju zajednicu mladih, koje bi, ako su izravno uključene u društva katoličke mladeži, bile članice Saveza sa svojim podružnicama; ako bi pak pripadale drugim mladenačkim organizacijama religioznog katoličkog usmjerenja, proceduralno bi se, postupno uključivale u Savez, u skladu s Pravilima koja bi jasno određivala: svrhu, smisao i strukturu Saveza.

RELIGIOUS SOCIETIES AND THE LEAGUE OF CROATIAN CATHOLIC YOUTH

Summary

The author speaks about the founding of religious societies which were prohibited under communism. He deals especially with young people and their associations, and mentions the possibility of setting up a League of Croatian Youth in the country and abroad.